

V ý r o č n í z p r á v a

Dětský domov se školou,
základní škola a školní jídelna
Hamr na Jezeře

za školní rok

1.9.2014 - 31.8. 2015

I. Výroční zpráva
Základní škola Hamr na Jezeře
Zprávy jednotlivých úseků DDŠ

zpracoval : Mgr.Václav Konopiský, ředitel

Obsah:

I. Výroční zpráva DDŠ Hamr na Jezeře

1. Charakteristika zařízení

základní charakteristika DDŠ
adresář, kontakty
kapacita
personální a ekonomické zajištění provozu

2. Zprávy jednotlivých úseků činnosti

- zpráva sociálního úseku
- zpráva zdravotnice
- stravovací provoz

3. Základní škola

organizace školy
hodnocení škol.roku
kvalifikace učitelů, vzdělávání

4. Výchovná činnost DDŠ

personální zajištění
rozdělení rodinných skupin, ubytování dětí
výchovná činnost, přehled akcí

5. Zpráva etopeda

6. Kontroly a inspekce

kontrolní činnost DDŠ
kontroly a inspekce ve škol.roce 2014/15

7. Závěrečné hodnocení

1. Charakteristika zařízení

Dětský domov se školou v Hamru na Jezeře je státní školské zařízení pro realizaci ústavní a ochranné výchovy. Jeho zřizovatelem je MŠMT ČR. Zařízení vzniklo dne 1.9.1967. Je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou s maximální koedukovanou kapacitou 48 dětí.

Součástí DDŠ je Základní škola, kam dochází většina z umístěných dětí. Ve výjimečných případech dojíždí děti do jiné školy či učiliště v nejbližším okolí.

DDŠ spravuje majetek skládající se ze dvou internátů, školy a jedné provozně-správní budovy. Od začátku kalendářního roku 2012 byla uvedena do provozu nová školní budova s přilehlým sportovním hřištěm. Po kompletní rekonstrukci bývalé školní budovy na ubytovnu byl po kolaudaci v červnu roku 2015 uveden tento objekt do užívání pro jednu rodinnou skupinu složenou s dětí dojíždějících do „civilních“ učilišť v regionu. Zařízení má v bezplatném nájmu hřiště obce.

adresář, kontakty :

Dětský domov se školou, 471 28 Hamr na Jezeře, Školní 89

Tel.: 487 851 808, 487 829 670 ředitel, 487 829 676 sociální úsek

dvu_hamr@volny.cz, www.volny.cz/dvu_hamr

kapacita :

Dětský domov se školou	48 lůžek
Základní škola	48 žáků
Školní jídelna	130 jídel
Výchova	6 rodinných skupin

personální a ekonomické zajištění provozu k 31.8.2015 :

<i>zaměstnanci :</i>	ředitel, ved. školy, učitelé	: 8
	ved. vychovatel, vychovatelé, etoped	: 15
	asistent pedagoga	: 9

.....
celkem pedagog. zaměstnanců : 32

provozní zaměstnanci	: 5
stravovací provoz	: 3

.....
celkem nepedagog. zaměstnanců : 8

Celkem 40 zaměstnanců

<u>Nově přijato :</u>	4 zaměstnanci
z toho pedagogických :	4
<u>Odešlo :</u>	2 zaměstnanci
Z toho pedagogických :	2

Od 1.9.2015 jsou do DDŠ přijati dva pedagogičtí pracovníci.

Přepočtený počet zaměstnanců k 31.8.2015 : 40,77

Vedlejší hospodářská činnost je vyhodnocována podle účetních období, tj. za kalendářní rok. Podrobnější rozpracování je ve Výroční zprávě o hospodaření. DDŠ má i vedlejší hospodářskou činnost, která spočívá v ubytování a stravování v letních měsících. **Výroční zpráva o hospodaření DDŠ Hamr na Jezeře za kalendářní rok 2014 byla odeslána na MŠMT.**

Majetek, který zařízení využívá ke své činnosti:

- budovy : Rachmanka (č.p.89), Zuzana (č.p.79), Berta (č.p.77), Školička (č.p.76), Škola (č.p.49)
- hřiště v majetku obce : v bezplatném nájmu
- vozidla : Š.Octavia (12), VW minibus (04), Ford minibus (10).

2. Zprávy jednotlivých úseků činnosti

Podrobné zprávy za období od 1.9.2014 do 31.8.2015 jsou uloženy u ředitele a vedoucích zaměstnanců.

➤ zpráva sociálního úseku (za soc. úsek Pražáková Hana)

Do DDŠ bylo přijato za školní rok **2014/15 (1.9.2014 - 31.8.2015) 22 dětí**, od počátku vzniku DDŠ do 31.8.2015 **prošlo evidencí celkem 1217 dětí.**

Za uplynulé období bylo vyřazeno z evidence DDŠ 20 dětí z toho :

Do VÚ	11
Zrušení ÚV	5
Nenařízení ÚV	0
Zletilostí	1
Do DD	1
Úmrtí	0
DDŠ	1
Integrované centr.	1

Od 1.9.2014 - 31.8.2015 jsme přijali dle soudního rozhodnutí děti s :

předběžným opatřením	14
ústavní výchovou	8
ochrannou výchovou	0

Děti umístěné dle délky pobytu :

Do 6 měsíců:	17
Do 12 měsíců:	5
Do 2 let:	10
Do 4 let:	14
Do 6 let:	3

Útěky ze zařízení za sledované období :

Počet útěků :	8	z toho	2 chlapci,	6 dívek
Počet útěkářů :	7	z toho	2 chlapci,	5 dívek
Frekvence útěků :				
Dlouhodobé útěky (více jak 3 měsíce) :	1		chlapec	

Příspěvek dle zák.č. 109/2002 Sb. a soc. dávka přídavek na dítě

Období	Předpis	Platby	Vratky	Dlužná částka
1.9. - 31.12.2014	93.156,-	137.000,-	85.003,-	
1.1. - 31.8. 2015	139.042,-	278.975,-	71.393,-	156.616,-
Celkem	232.197,-	415.975,-	156.396,-	156.616,-

Dluhy na příspěvku za úhradu péče poskytované dítěti

Ke dni 31.8. 2015 byl **dluh na příspěvku ve výši 156.616,- Kč.**

Při příjmu nového dítěte žádáme příslušné úřady práce o výplatu příspěvku za úhradu péče poskytované dítěti (PnD) dle zákonných nároků. Během měsíce října proběhne vyúčtování přeplatků PnD u dětí, které trávily prázdniny ve svých rodinách.

Jednou ročně je rodičům zaslán formulář na potvrzení příjmů. S příchodem každého nového dítěte je s rodiči nebo zákonnými zástupci zahájeno správní řízení ve věci stanovení příspěvku na úhradu nákladů na péči poskytovanou dítěti v DDS Hamr na Jezeře. Ne všichni rodiče plní svou povinnost oznamovat veškeré změny, které by mohly vést ke změnám v rozhodnutích. Proto spolupracujeme s kurátory, kteří nám pomáhají s aktualizací příjmů rodin. Vstříc nám vycházejí i některé Úřady práce.

Sociální úsek se také zabývá řízením o vydání prvního občanského průkazu pro děti, které dovršily 15 let. Od ledna 2012 došlo k některým změnám ve vydávání OP. Občanské průkazy jezdíme s dětmi vyřizovat do České Lípy. Pokud je dobrá spolupráce s rodinou, některé děti si vyřídí občanský průkaz při pobytu doma. Vždy čekáme, až dítě dovrší věku 15-ti let, protože pak není nutný souhlas zákonného zástupce. Celkem bylo za uplynulé období vyřízeno 10 občanských průkazů.

V uplynulém školním roce jsme zaznamenali stejný počet útěků jako v roce předešlém. Většinou se jedná o krátkodobé útěky.

Spolupráce se soudy zůstává i nadále na velice dobré úrovni, co se týče prodlužování předběžných opatření a následném nařízení ústavní výchovy.

Ke dni 31.8.2015 je v evidenčním stavu celkem 49 dětí, z toho 1 dítě je na podmíněném umístění u rodičů, 5 dětí má povolený pobyt mimo zařízení, 1 dítě dojíždí na internátní školu do Litoměřic a 5 dětí dojíždí na učiliště do Liberce.

➤ **zpráva zdravotnice** (Horácková Nad'a)

Naše zařízení má uzavřenou smlouvu o léčebné a preventivní péči s dětským lékařem MUDr. Pavlem Gotvaldem, Stráž pod Ralskem a s dětským stomatologem MUDr. Ilonou Tulisovou, Stráž pod Ralskem. Závodním lékařem je MUDr. Klimša - Mediclinic a.s. ordinující ve Stráži p/R.

U nově přichozích dětí provede dětský lékař vstupní prohlídku a dále naordinuje případnou léčbu nebo vyšetření. Toto zajišťuje a sjednává zdravotní sestra DDS, která také vede a doplňuje zdravotní dokumentaci.

2x ročně je prováděna preventivní stomatologická prohlídka a následné ošetření chrupu. Preventivní prohlídka dětským lékařem je prováděna 1x za 2 roky, dále je zajištěno povinné očkování dětí a vakcína Cervarix, která je aplikována se souhlasem rodičů.

V tomto školním roce byl zrak korigován brýlemi u 5 dětí. V dětské psychiatrické ambulanci bylo evidováno a medikováno 20 dětí, což je o 3 děti méně než v minulém roce. Děti přicházejí již se zavedenou psychiatrickou medikací. Naším zařízením nebylo žádné dítě, psychiatricky nemedikované, doporučeno na vyšetření k dětskému psychiatrovi. Jedna dívka byla umístěna krátkodobě do DPL Liberec a to po nezvládnutí návratu z útěku.

Hospitalizováno bylo 6 dětí s bolestmi břicha, s respiračními obtížemi, a s kolapsy na psychickém podkladě. U jednoho dítěte byla prováděna ortodontická léčba, 1 dítě bylo léčeno hormonální terapií pro nefunkčnost varlat, 2 děti s poruchami funkce štítné žlázy, 5 dětí docházelo pravidelně na kardiologická vyšetření, tři z nich se srdeční vadou. Dvě děti docházely do gastroenterologické poradny v Ústí n/L pro Celiakii a jedna dívka do Mostu, bylo nutné jim zajistit bezlepkovou stravu. 4 děti pravidelně navštěvovaly ortopeda a s tímto spojenou rehabilitaci. Dvě děti docházely na ortopedii v Ústí n/L kde se léčily pomocí korzetu. 2 děti byly evidovány a léčeny s astmatem na alergologii. 1 chlapec byl veden v urologické poradně pro nález krve v moči a jeden dlouhodobě léčen na ORL pro cistu, která musela být operativně odstraněna. U 15-ti letého chlapce byla diagnostikována téměř 70% ztráta sluchu. Pomocí nadace Ozvěna se podařilo zakoupit kvalitní sluchátka.

Dále byly děti vyšetřovány u odborných lékařů v endokrinologické, traumatologické, nefrologické, kardiologické, alergologické, gastroenterologické ambulanci, na gynekologii, očním, chirurgii, kožním, ORL oddělení a u klinického psychologa.

Problémy máme jako každý rok s dodržováním hygieny, obzvláště péčí o chrup, který je dle lékařky u nových dětí ve špatném stavu. Rodiče často zanedbávají preventivní prohlídky a některé děti si nepamatují, že někdy byly u zubního lékaře.

Důslednou kontrolou a nácvikem řádné zubní hygieny se péči o chrup během roku daří zlepšovat. Přesto, že děti často odmítají ošetření zubním lékařem, podařilo se i letos přesvědčit k ošetření téměř všechny. Některým však musel být strach tlumen pomocí sedativ, dvě děti odmítly ošetření.

Pedikulozu zvládáme častými kontrolami a mechanickým odstraňováním. 100% nefungují ani drahé přípravky určené k její likvidaci. Stále častěji se potýkáme se změnou zdravotní pojišťovny dětí, kterou provádějí rodiče bez vědomí DDS.

Minimální program prevence zneužívání návykových látek se prolíná do všech složek výchovy, školy, sociálního i zdravotního úseku.

V tomto školním roce se prováděly po návratu z dovolenek namátkově testy na marihuanu s pozitivním výsledkem u 2 dětí. Zneužití jiných návykových látek nebylo řešeno. V letošním roce nebylo nutné žádat o pomoc K-centrum ani jinou příslušnou instituci.

Školních úrazů bylo v roce 2014-2015 evidováno 6 z toho 1 registrovaný.

Tento školní rok bylo uhrazeno za léky, brýle, zubní náhrady, testy na drogy a zdravotnický materiál 26121,- Kč.

➤ **stravovací provoz** (Uhlířová Ivana)

Stravovací provoz je zajišťován třemi zaměstnanci. Tuto skupinu tvoří vedoucí stravování, která zároveň plní funkci skladníka potravin a další dvě kuchařky.

V průběhu školního roku nadále pokračovala vedlejší hospodářská činnost, jež je vyčíslena ve zprávě o hospodaření DDS. Zaměstnanci kuchyně jsou nadále povinni dodržovat nařízení vyhlášky č.137/04 a vyhl. č.147/98, tj. stanovení kritických bodů. Vaříme i diety, např. bezlepkovou.

Spotřeba potravin od 1.9.2014 do 31.8.2015 809 594,- Kč

Počty vydaných jídel včetně cizích strávníků :

Doplňková strava	20 090 naše	1 030 cizí
Obědy	11 949	577
Večeře	7 842	539

V průběhu školního roku (březen 2015) byla uskutečněna na úseku stravování kontrola Okresní hygienické stanice z České Lípy.

3. Zpráva Základní školy

(vedoucí školy Mgr. Eva Krčmářová)

Zpráva zachycuje činnost Základní školy Hamr na Jezeře za školní rok 2014/15. Na vyučovacím procesu se podíleli vedoucí školy Mgr. Eva Krčmářová, třídní učitelé - Ing. Rudolf Pivovarčík, Mgr. Simona Polecová, Mgr. Miloslav Hlubuček, Mgr. Josef Kykal, Bc. Barbora Ježovicová /I.pololetí,t.č. rodičovská dovolená/, Bc. Petra Boroschová dále ředitel DDŠ Mgr. Konopiský, etopedka Mgr. Ivana Krejbichová, na zkrácené úvazky Mgr. Olga Kostelencová a Klára Kunášová. V nezbytných případech, při nepřítomnosti učitele se na suplování podílely: Mgr. Olga Kostelencová a vychovatelka Klára Kunášová.

Do našeho zařízení jsou umísťovány děti s diagnostikovanými poruchami chování a učení. Většina dětí pochází z nestabilního rodinného prostředí. Pro školní výuku mají vytvořeny mnohdy nežádoucí návyky s různě velkými nedostatky v základních školních znalostech a dovednostech, včetně negativního sociálního chování, mnohé z nich mají indikovanou psychiatrickou medikaci a jedna žákyně pobývala dlouhodobě v zahraničí. Vyučovací proces je proto velmi individualizovaný. Tato skutečnost je dána také skladbou žáků několika postupných ročníků v jedné třídě. Postřehy a doporučení jednotlivých učitelů se odrážejí v individuálním plánu rozvoje žáka (součást vedené dokumentace). V tomto školním roce byly v každé třídě zastoupeny vždy minimálně dva ročníky, ve dvou případech: ZŠ I byli ve třídě žáci čtyř ročníků a ve třídě ZŠ V žáci pěti ročníků.

Školní rok byl zahájen v pěti třídách ZŠ, ve dvou z nich byly integrované děti ZŠ praktické /celkem 5/. Ke dni 1.9.2014 byl celkový počet žáků školy 27 (24 žáků ZŠ a 3 žáci ZŠPr). Ke dni 30.6.2014 bylo v ZŠ evidováno 44 žáků v pěti třídách (chlapců 31, dívek 13, nejmladší chlapec se vyučoval ve 2.ročníku ZŠ).

Školní výsledky a chování žáků byly v I.pololetí celkově na hranici průměru, pouze u jednotlivců podprůměrné. Celkem prospělo 27 žáků, nikdo nebyl nehodnocen. V chování byly výsledky následující: 24 žáků velmi dobré chování, 3 žáci chování neuspokojivé.

Prospěch a chování žáků byly ve II.pololetí zhruba na stejné úrovni jako v pololetí I., přibyli žáci s pochvalami, ale stoupl počet snížených známek z chování, 2 žáci byli za své chování hodnoceni neuspokojivě, 6 žáků hodnoceno uspokojivě /nevhodné chování, neomluvené hodiny/, a 2 žáci třídní důtkou /neoml.hodiny/, 1 žák napomenutím třídního učitele. Ostatní žáci ukončili II. pololetí chováním velmi dobrým.

Za II. pol. byly uděleny 4 pochvaly třídního učitele: David Opluštíl (vzorné chování, aktivita), Tomáš Honejsek, Tibor Badi, David Macko (všichni za svědomité plnění školních povinností).

Celkově prospělo 44 žáků, nikdo nebyl nehodnocen.

Mezi celkově nejlepší žáky školy ve školním roce patřili David Macko ZŠPr, Antonín Diltchev a Lukáš Hradecký.

Hodnocení a organizace školního roku k 30.6.2015

Základní škola 5 tříd 2. - 9. postupný ročník
Integrovaní žáci ZŠPr 3.,4.,5.,6.,7.,8.roč. /celkem 8 žáků/

Pedagogičtí zaměstnanci

Učitelé tříd 5
Ostatní učitelé včetně ředitele 5 (1x 5 hod., 1x 15hod., 1x 4 hod.,
1x5hod., 1x11hod.)
Výchovný poradce 1 hod. snížený úvazek

Učební osnovy a plány

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání /ŠVP ZV/

ŠVP ZV, Škola záchraného kruhu, č.j. 266/07 - 01 /1. - 9.roč. ZŠ/
ŠVP ZV, Škola záchraného kruhu, č.j. 266/07 -02 /1. - 9.roč ZŠPr/

Tematické plány pro výuku jednotlivých předmětů na ZŠ a třídách ZŠPr jsou zpracovávány jednotlivými učiteli, včetně „Plánu výchovného poradce“.

Žáci, kteří splnili povinnou školní docházku budou přemístěni koncem prázdnin do VÚM podle rozhodnutí diagnostických zařízení, některým dětem byla zrušena ÚV nebo umožněno přechodné umístění v rodině. Povinnou školní docházku ukončilo celkem 12 žáků. V novém školním roce bude šest žáků dojíždět do odborných učilišť.

	ZŠ	žáci ZŠPr
Počet žáků	44	8
Počet tříd	5	0
Počet žáků s vyznamen.	1	1
Počet neprospěl. žáků	0	0
Počet nehodnocených žáků	0	0
2.st.z chování	5	1
3.st.z chování	1	1
Počet opravných zkoušek	0	0
Žáci přijatí do OU, U (VÚM)	22	0

Kvalifikace zaměstnanců školy - učitelé

Předpoklad pro kvalifikaci učitelů škol při DDS : vysokoškolské vzdělání, odborná a pedagogická způsobilost včetně speciální pedagogiky (563/04 Sb.). Tuto podmínku splňovalo 6 učitelů.

2 učitelky mají ukončené bakalářské studium a pokračují v navazujícím magisterském programu.

Většina učitelů vyučovala ve všech třídách ZŠ.

Další vzdělávání učitelů

- UJAK Praha - Petra Boroschová, magisterské studium učitelství spec. pedagogiky
- UJAK Praha - Barbora Ježovicová, magisterské studium učitelství spec. pedagogiky

Minimální preventivní program školy

Zpracován ředitelem, vedoucím vychovatelem, zdravotnicí a výchovným poradcem. K dispozici u ředitele DDS.

4. Výchovná činnost - zpráva úseku výchovy DDS

(ved.vychovatel Mgr.František Novák)

Personální zajištění : 21 pedagogických pracovníků

Personální změny ve výchovném úseku :

- noví zaměstnanci - Eva Dušková, Marcel Merč, Jan Procházka, Jiří Kraus
- ukončení pracovního poměru - Pavel Lemberka jr., Barbora Nováková

Rozdělení rodinných skupin:

Vzhledem k aktuálnímu počtu dětí a s ohledem na ubytovací možnosti zařízení bylo vytvořeno 6 rodinných skupin - 1 dívčí a 4 chlapecké a 1 koedukovaná

Ubytování dětí:

- 2 internátní budovy - BERTA - 1 RS dívek, 1 RS chlapců, 1 koedukovaná
- ZUZANA - 3 RS chlapců

Rodinná skupina měla k dispozici klubovnu a vlastní sociální zařízení, v každé budově 1 místnost zdravotní izolace. Na internátu Berta jsou dvě cvičné kuchyňky s kompletním zařízením pro případné vlastní stravování RS. Na internátu Zuzana je plně vybavená kuchyňka součástí dvou kluboven a jedné vychovatelny.

Výchovná činnost se řídí plánem činnosti a obsahuje ve vyvážené míře všechny složky výchovy - pracovní, tělesnou, výtvarnou, hudební, rozumovou, estetickou a mravní. Roční plán činnosti je skupinovými vychovateli rozpracován na podrobné týdenní plány s ohledem na aktuální počet dětí, složení skupiny atd.

- 1. Tělesná** – nejčastěji uplatňovaná součást výchovného procesu z důvodu zapojení dětí, oblíbenosti, zaměření vychovatelů, možnost soutěží mezi organizacemi (integrace), v letošním roce se dařilo chlapcům v atletických disciplínách na olympiádě kde obhájili první místo a v triatlonu. V pohybových aktivitách dívek také nezaostáváme podařilo se nám tento rok získat 1. místo na olympiádě. Chybějící sportoviště v zimním období částečně vyplnily návštěvy bazénu ve Stráži pod Ralskem a tělocvičny v Osečné. Pravidelné tréninky stolního tenisu v prostorách nové školy. Vychovatelé mají osvědčení v akreditovaných kurzech MŠMT.
- 2. Pracovní** – získávání základních manuálních dovedností a pracovních návyků, rozšiřování speciálních činností v rámci rodinné skupiny - domácí práce, drobné řemeslnické úkony, ke zdokonalování činnosti v této oblasti výrazně prospívá dílna naší nové základní školy. Příležitostné brigády v blízkém okolí zařízení přispěly nejen k dalšímu rozvoji pracovních dovedností dětí, ale i ke zkvalitnění vztahů mezi námi a místními obyvateli.
- 3. Výtvarná** – velmi oblíbená činnost dětí, obrovská škála témat, technik, materiálů. Přestože výchovný úsek nedisponuje výtvarníky-specialisty, výzdoba internátů, jídelny i okolních prostor budov svědčí o oblíbenosti této činnosti a nutnosti fantazie co se týče výběru témat i materiálů. Vychovatelé mají kurz keramiky, kdy keramickou dílnu v prostorách nové školy jsme zanedbávali. Pravidelně zručnost našich dětí prezentujeme na Vánoční a Velikonoční dílně ve Stráži pod Ralskem, kde zajišťujeme pracoviště pro ostatní děti.
- 4. Hudební** – tato složka výchovy má v našem zařízení velký prostor, tím spíše, že většina dětí má hudební talent, kladný vztah k hudbě mají téměř všechny děti a my máme pedagogy, kteří jsou schopni je podchytit a rozvíjet. Částečně prolíná tato složka výchovy do činnosti dramatického kroužku pod vedením všech pedagogů, kteří mají vztah k hudební a dramatické výchově.
- 5. Rozumová** – prolíná veškerou činností rodinných skupin, velký prostor pro rozvíjení této složky výchovného procesu je především ve využití doby mezi večerními režimovými činnostmi a večerkou - příprava do školy, soutěže, hry atd. Příprava dětí do školy bez pevných termínů někdy pokulhávala. Pro děti, které nemají sportovní nadání fungoval rybářský a včelařský kroužek.
- 6. Estetická** – prolíná většinou činností - úprava prostor rodinné skupiny, péče o zevnějšek. Výsledky v této oblasti výchovného procesu jsou dobré. Výzdoba prostor jednotlivých RS je osobnější, s větším přihlédnutím k potřebám alespoň minimálního soukromého prostoru dětí.
- 7. Mravní** – nedílná součást výchovného procesu, zvláště ve výchovném zařízení jako je DDŠ, kromě základních informací a návyků je nutné konfrontovat interní působení se širším okolím (akce pro veřejnost nebo akce pořádané ve spolupráci s jinou dětskou organizací). Stalo se již tradicí, že naše děti jsou z hlediska chování a vystupování na veřejnosti hodnoceny velmi pozitivně.

Kvalitní výchovná činnost v plné šíři vyžaduje od pedagogů plné pracovní nasazení, fantazii, kreativitu, empatii, ale také odbornou přípravu. I vzhledem k úpravě zákona o potřebné kvalifikaci se ještě někteří pedagogičtí pracovníci v úseku výchovy dokončují potřebné vzdělávání. Asistenti pedagoga mají všichni požadovanou kvalifikaci kromě nově nastupujících, kteří zahájí studium v následujícím školním roce.

Přehled postgraduálního studia výchovných pracovníků:

Sppg bakalářské	Barbora Nováková
Sppg - kurz	p. Linder

Kurzy, školení a semináře

Školení první pomoci :

- účastnili se všichni vychovatelé i asistenti pedagoga

Školení řidičů služebních vozidel:

- účastnili se všichni vychovatelé i asistenti pedagoga kteří řídí služební vozidla

Dvoudenní kurz : Psychosociální dovednosti speciálního pedagoga

- účastnili se všichni vychovatelé i asistenti pedagoga

Kurz pro instruktory lyžování akreditovaný MŠMT

- účastnil se p. Lainer, p. Antoš

Kurz inline bruslení akreditovaný MŠMT

- účastnil se p. Antoš, pí. Dušková, pí. Matušková

Kurz pro instruktory plavání akreditovaný MŠMT

- - účastnil se p. Antoš, pí. Dušková

Kurz pro instruktory snowboardingu akreditovaný MŠMT

- účastnil se p. Merč

Kurz pro instruktory cykloturistiky akreditovaný MŠMT

- účastnil se p.Konopiský, p.Antoš, p.Kykal

Kurz pro instruktory vodní turistiky akreditovaný MŠMT

- účastnil se p. Krejbich

V průběhu roku opět proběhla řada celoustavních, výběrových a skupinových akcí se sportovní, kulturní či společenskou náplní. Kopaná, biatlon a triatlon patří všeobecně k nejoblíbenějším sportem chlapců z DDS. I na poli kulturní činnosti jsme nezháleli.

V ještě větší míře se uskutečnily turistické výlety, některá vodácká soustředění jedno i vícedenní, výlety na kolech, kdy kola využívá celá skupina dětí s vychovatelem. Velkým úspěchem bylo vybojované vítězství našich chlapců v tradičním triatlonovém závodě „Železný chovanec“, pořádaném hostouňskými kolegy počátkem října. Chlapci triumfovali nejen jako družstvo, ale nejúspěšnější Dan Havlan si přivezl z Hostouně 1. místo v závodě jednotlivců. V Albert triatlonu v Jablonci nad Nisou se na stupních vítězů umístili jak naši chlapci tak dívky.

Na celorepublikových sportovních olympiádách dívek i chlapců naše družstva vybojovala celková 1.místa, na což jsme náležitě hrdi.

Na poli kulturním a hudebním jsme se prezentovali v domovech důchodců a ve škole s hudebním i dramatickým programem. Dále jsme se účastnili ZUČ kde naše děti podaly také dobré výkony jak na poli dramatickém tak i hudebním.

Využili jsme i ne moc krásného jarního počasí využitím raftu i ještě tři dvoumístných nafukovacích Pálav. Snažíme se, aby se vodáckých výprav mohlo zúčastňovat více dětí.

Přehled akcí 2014/15:

1. **29. - 20.9.2014** Podzimní přebory malá kopaná a vybíjená - Hamr
2. **27.9. 2014** Bowling Heřmanice
3. **11.10.2014** Babylon Liberec
4. **16.-18.10.2014** XIII.ročník „Železného chovance" - Hostouň
5. **26.10.2014** Výlet ZOO + botanická zahrada Liberec
6. **07.10.2014** Bruslení Liberec
7. **19.11.2014** Malá kopaná Rumburk
8. **23.11.2014** Bruslení Liberec
9. **06.12.2014** Vánoční dílna Stráž pod Ralskem
10. **09.12.2014** Hroší hry Chrudim
11. **23.12.2014** Bazén Liberec
12. **24.12.2014** Výstava betlémů Kryštofovo Údolí
13. **27.01.2015** Bowling Heřmanice
14. **04.01.2015** Výlet Liberec IQ park ,bruslení zim. stadion

15. **10.01.2015** Bazén Liberec
16. **23.01.2015** Malá kopaná Rumburk
17. **24.01.2015** Bruslení Liberec
18. **31.01.-6.2.2015** Ozdravný pobyt Jánské Lázně
19. **02.02.2015** Bazén Liberec
20. **15.02.2015** Bruslení Liberec
21. **22.02.2015** Výlet ZOO Liberec
22. **23.2.-26.2.2015** Zimní olympiáda
23. **01.3.-06.3.2015** Lyžařský výcvik Kořenov
24. **08.3.2015** Výlet na Trosky
25. **17.03.2015** Kulturní vystoupení domov důchodců Hodkovice
26. **21.3.2015** Stolní tenis Obořiště
27. **28.3.2015** Velikonoční dílna Stráž p. R.
28. **04.04.2015** Boskovské jeskně
29. **06.04.2015** Zábavný park Mirákulum
30. **11.4.2015** Hastrmanská stezka Brniště
31. **12.4.2015** Velikonoční dílna Stráž pod Ralskem
32. **17.-18.4.2015** ZUČ Býchory
33. **25.4.2015** Vodácký výlet Jizera
34. **30.4.2015** Sportovní akce Bowling Heřmanice
35. **06.5.2015** Nejlepší koncert Česká Lípa
36. **08.5.2015** Výlet na Ještěd
37. **14.-15.5.2015** Nestandardní hry Býchory
38. **24.5.-27.5.2015** Letní olympiáda dívek Svatý Kopeček
39. **27.5.2015** Výlet Český Ráj
40. **30.5.2015** Vybíjená + fotbal Lipová
41. **30.5.2015** Putování za pohádkou Stráž pod Dalekem
42. **31.5.-4.6.2015** Letní olympiáda kluci Moravský Krumlov
43. **13.6.2015** Výlet hrad Houska
44. **08.-13.6.2015** Vodácký pobyt Vltava
45. **19.-21.6.2015** Cyklistický výlet Český Ráj
46. **27.7.2015** Výšlap na Klíč
47. **29.6.-5.7.2015** Pobyt na chatě Nistějka Vysoké nad Jizerou
48. **15.-21.7.2015** Ozdravný pobyt penzion Šedý Vlk Harrachov
49. **03.-09.8.2015** Vodácká Vltava
50. **03.-09.8.2015** Turistický pobyt Mšeno
51. **11.-17.8.2015** Ozdravný pobyt Brans Malá Morávka

I v tomto školním roce se pravidelně konaly schůzky **Žákovské spolusprávy**, které aktivně vedla Mgr. Vratislava Vedralová, na jejichž základě se řešily požadavky ze strany dětí a uskutečnila se řada kulturních a společenských akcí všech rodinných skupin.

Brigádnická činnost:

Naše děti se opět podílely na úpravách a úklidu okolí DDŠ v Hamru na Jezeře.

Spolupráce s ostatními subjekty:

Spolupráce s OÚ Hamr na Jezeře a MěÚ Stráž pod Ralskem, MěÚ Mimoň je převážně zaměřena na pořádání nebo podílení se zabezpečení kulturních akcí jako například Vánoční a Velikonoční dílna, kulturní vystoupení v domově důchodců atd.

Ve spolupráci s muzeem Č. Lípa byla v DDS v říjnu uspořádána přednáška s besedou na téma Vývoj v pravěku.

V lednu byla přednáška na téma Život bez závislosti, kde lektor přednášky by dříve drogově závislý a nyní pracuje v nízkoprahových centrech v dané problematice.

V průběhu celého školního roku byla pod vedením pana Dostála sehrána řada **fotbalových utkání** v soutěžích DDS.

Organizační zajištění hlavních prázdnin je svým základním modelem velmi podobné jako v loňském roce :

- **zajištění pobytů dětí u rodin** (viz zpráva sociálního úseku)
- **zajištění letních aktivit dětí zůstávajících v zařízení**

Prázdninové letní pobyty:

1. Chata Nistějka Vysoké nad Jizerou (29.6.-05.7.2015)

– tábor v chatě , účastnily se ho všechny děti, nové prostředí, turistické ubytování, strava zajištěná vlastní prací, plně vybavené sociální zařízení, pestrý program pro děti, konkrétně nespecializovaný. Ideální počasí pro relaxaci a poznávání přírody v blízké CHKO .

2. Penzion Šedý Vlk Harrachov (15.-21.7.2015)

– pro naše děti nové prostředí. Pěkná chata v překrásném prostředí, všechny děti, kompletní zajištění včetně plné penze. Denně se vycházelo na trasy do okolí. Byla akce hledání pokladu, a další soutěže s různým zaměřením a výlety na okolní kulturní památky. Zpestření v podobě ranní rozcvičky, her a soutěží, především v podvečerních a večerních hodinách bylo pro děti přínosem.

3. Stanový tábor Mšeno (03.-09.08.2015)

- malý stanový kemp u sportovního hřiště. Denně se vycházelo na trasy do okolí na kulturní památky. Cestou zpět hry na koupališti. Děti se učily nakupovat, vařit a celkové samoobsluze, tak jako v běžném životě.

4. **Vltava - vodácký pobyt (3.-9.8.2015)**

- pro většinu dětí nové prostředí v kempu u Vltavy. Stanový tábor s sebeobsluhou. Strava zajišťována převážně v restauraci. V době odpočinku relax u vody.

5. **Chata Brans Malá Morávka (17.8. – 23.8.2015)**

– pro naše děti opět nové prostředí horské chaty. Kompletní vybavení se zajištěním celodenní stravy. Program byl téměř zaměřen na turistiku, hry a zážitkovou činnost. Na cestě zpět jsme navštívili ZOO Dvůr Králové.

Zajištění budov pro prázdninový pobyt našich dětí i dětí z jiných organizací:

BERTA – určena k pronajímání jiným organizacím a školským zařízením, budova technicky připravena, v letošním roce byl kontrolou a předáváním budovy pověřen p. Novák, který se postaral o bezproblémový chod.

ZUZANA – připraveno prázdninové ubytování pro všechny děti zůstávající v zařízení. Průběžnou kontrolou technického stavu budovy byl pověřena Dostál Vladimír jako správce budovy.

5. Zpráva etopeda

(Mgr.Ivana Krejbichová)

Tři nejdůležitější specifika uplynulého školního roku:

- vysoké procento dětí umístěných do DDŠ na základě soudního rozhodnutí bez předchozí diagnostiky, tedy přímo z insuficientního rodinného prostředí
- téměř stoprocentní neúspěšnost mimořádných pobytů mimo zařízení v souvislosti s docházkou do školního zařízení v místě bydliště rodičů
- vytvoření podmínek pro vznik speciální rodinné skupiny pro děti, které ukončily povinnou školní docházku v DDŠ a budou pokračovat v dalším vzdělávání na SŠ mimo DDŠ

Etoped - dítě

Cílem práce s dítětem je pomáhat mu orientovat se v rozličných sociálních skupinách, situacích, pomáhat chápat jednání jeho i ostatních, nabízet východiska v řešení vztahových problémů, a to jak těch dlouhodobých, tak aktuálně vzniklých,

předkládat, popř. nacvičovat alternativní řešení konfliktů. I v tomto školním roce se práce etopeda soustředila především na diagnostiku vztahů dítěte směrem k domácímu prostředí a směrem k prostředí DDS a jejich ovlivňování z hlediska dítěte aktivně i pasivně, nově i práce s adaptací v neznámém prostředí kolektivního zařízení a omezujícím režimem.

Ve své práci se maximálně snažím vyhýbat se generalizování projevů chování, vnímám chování a jednání dětí jako individualit, snažím se respektovat jejich pocity, hledám souvislosti mezi původním prostředím a projevem dítěte, abych mohla pomoci vytvářet zpětnou vazbu, která by dítěti pomohla při návratu do „civilu“. Tato skutečnost se mi jeví stále naléhavější, protože přibývá dětí, které přicházejí z rodin insuficientních v oblasti vztahové, přičemž materiální zázemí je v normě.

Posun věkové hranice přicházejících dětí směrem dolů zůstává. Výchovná práce je s mladšími dětmi zcela odlišná, je nutné, kromě vštěpování základních norem chování, soustřeďovat se na vytváření návyků v sebeobsluze, hygieně a stravování. Jejich spontaneita, černobílé vnímání okolí, okamžiku a situace, nedoceňování důsledků jednání a snaha o zneužívání věkové výjimečnosti vyžaduje zcela odlišné výchovné přístupy se současným dodržením základních režimových pravidel. Problémem je školní zanedbanost, popř. nízký intelekt a neschopnost dětí se soustředit na výuku. Děti přicházejí velmi často bez návyku na školní docházku, bez uvědomění důležitosti vzdělání pro život, což souvisí s jejich dosavadním životem bez pevných pravidel. Pedagogům se daří poměrně úspěšně korigovat rozdílné výchovné přístupy i vůči starším dětem tak, aby chápaly ne zcela rovnoměrně postavená měřítká.

Je pravdou, že v rodině, případně v náhradním prostředí (dětském domově, Klokánku apod.) jsou také vychovávány děti rozdílného věku, ale je nutné si uvědomit, že v našem zařízení jsou umístěny děti s diagnostikovanými poruchami chování (u mladších dětí stále výraznějšími, umocněnými mnohdy psychopedickými), což předpokládá dlouhodobé nevladatelné problémy, které se pak kříží právě v rodinných skupinách a školních třídách.

Zvýšil se také počet dětí přemístěných z dětských domovů, většinou se jedná o děti agresivní, nevladatelné v poměrně volných, na zodpovědnost a samostatnost náročných podmínkách. Není bez zajímavosti, že vysoké procento těchto dětí se zpět do dětského domova vrátit nechce, obzvláště, nemají-li v něm sourozenecké vazby (naopak oddělení sourozenců mnohdy řeší rivalitu vznikající z porovnávání chování s úspěšnějším sourozencem). V každém případě se ale snažíme jakékoli vazby udržovat, zkvalitňovat, zpracovávat případné vztahové bariéry. U některých je ale naopak návrat, popř. přesun do původního prostředí dětského domova motivující.

Výrazným osobnostním rysem je vysoká míra sebestředných projevů, absence empatických postojů vůči vrstevníkům, častá je, bohužel, i lhostejnost ve vztazích s rodiči. Nepodnětné, výchovně syrové rodinné prostředí neumí dítěti předat pocity vzájemné potřeby, starostlivosti, soucítění, chybí potřeba pomáhat nezištně, s přirozenou samozřejmostí. Pomyslné ekonomické klapky na očích, které děti vstřebávají v rodině i v médiích, je vedou k automaticky natažené ruce pro odměnu za cokoli (nemusí se ovšem jednat jen o materiální odměny, stejně tak se dožadují výhod, privilegií).

Ve škole jsou děti 1. stupně zařazené do jedné třídy, kde se pod vedení třídní učitelky zcela jasně zklidňují, vyučovací a výchovné přístupy korespondují věku, momentálnímu vědomostnímu i intelektovému potenciálu dětí, celoroční činnost zpestřená výlety a exkurzemi „živě“ demonstrujícími probírané učivo viditelně vede k pozitivnímu vývoji osobnosti dětí. Nárůstem dětí a jejich kumulací v jedné třídě se jasně ukázala nezbytnost práce s nimi ve velmi malé, komunikačně transparentnější skupince, se sníženou pozorností vůči jednotlivcům se zvýšily problémy, ztížila vzdělávací práce, soustředěnost dětí byla oslabená.

V uplynulém školním roce jsme po zkušenostech z předchozího přeřadili mladší děti do ostatních skupin, čímž jsme rozměnili vztahový stereotyp škola versus výchova, zároveň však ztížili situaci starším dětem, pro které jsou spontánní projevy mladších obtížné, znervózňující. Zvládnání života ve skupině tak vyžaduje značné sebeovládání, ústupky, nutnou pomoc, trpělivost. Zvláště pro jedináčky a děti s výrazně staršími sourozenci je toto spoluužívání velmi náročné, ovšem o to potřebnější.

Mohu zároveň konstatovat, že stabilizací v prostředí zařízení se nám daří poměrně úspěšně korigovat avizované sourozenecké antagonismy, které v první fázi řešíme rozdělením dětí do jiných rodinných skupin a postupně je zapojujeme do kolektivních činností, hlavně sportovních, další fázi je pak zařazení do stejné skupiny.

Etoped – rodina

Způsob komunikace a práce (v lepším případě spolupráce) s rodinou, ať už jedním vychovávajícím rodičem nebo více zúčastněnými, začíná zjištěním, jakou roli v selhání dítěte přisuzuje dospělý sám sobě. V tomto ohledu se setkávám s pestrou škálou sebehodnocení

- od krajně sebeobviňujících (výjimečně) přes transfer na jiného dospělého (současného či bývalého životního partnera, prarodiče, sourozence, učitele, kurátory apod.) až k postojům sebeobětujícím (v těchto případech se jedná až o projevy blízké psychickému týrání dětí). Navýšil se počet rodin, kde je dítě prostředníkem v nesmiřitelném boji rodičů, kteří žijí odděleně. Dítě, i když často zneužívá tento vztah ve svůj materiální prospěch, je extrémně nejisté, neumí se orientovat v kladných a záporných lidských vztazích, snadno se naváže na problematiku jedince, kteří jsou jim zdánlivou, momentálně silnou pseudopodporou. Ideální je v těchto případech, podaří-li dospělému nabídnout důvěru, klid, jistotu, určitou ochranu před patologií rodiny. Je problém pomáhat dítěti utvářet vlastní názor na situaci doma, protože vliv jednoho či obou znepřátelených rodičů je deptající. Tyto děti mnohdy volí raději alternativu setrvání v DDS než víkendový pobyt doma.

Bohužel musím konstatovat, že se také stále častěji setkávám s pocity lhostejnosti dětí vůči rodičům, mnohdy se jedná i o opovrhlivé postoje, pramenící ze subjektivního pocitu intelektové, věkové, vzhledové, generační či vztahové nadřazenosti, chybí ochota komunikovat, respektovat. Většinou se v těchto případech jedná o matky samoživitelky, které těžko zvládají svou vztahovou a finanční situaci a samy hledají oporu právě ve svých dětech, občas je do nepřírozeného vztahu tlačí nadměrný strach o dítě (většinou u děvčat), ten se pak stává nejvýraznějším citem. Dcerychůvy pro mladší sourozence jsou také většinou vychovávány bez hlubšího citu, spíše jako pomocnice s dospělou rolí. V době, kdy k nám přicházejí děti z takového

rodinného prostředí, není většinou příliš velká šance vztahy ozdravit, možná jen navést obě strany k určitým vytvořeným kompromisům a toleranci.

V některých případech se osvědčila vhodnost konfrontace generačních názorů za přítomnosti třetí osoby, pomoc při pojmenování a vyslovení pocitů a názorů, vyjasnění citlivých vztahových momentů. Nutno konstatovat, že došlo k urovnání některých hlubších nevyřešených rozporů, což je pozitivní pro další osud dítěte. Několik případů se stalo důkazem toho, že nelze uspěchat touhu po samostatnosti, je důležité posoudit kromě připravenosti dítěte i stabilitu rodinného zázemí. I věk dětí končících povinnou školní docházkou je nejkritičtější a nízká prahovost vůči negativním vlivům maximálně varující. Zároveň je ale nutné tlumit krajní ostražitost rodičů, která jejich pubertální děti provokuje k protestům, nechťejí se lišit, chtějí splynout se svou vrstevnickou skupinou a na rodiče je, aby důvěřoval své předchozí výchově a byl pouze „kontrolním pozorovatelem“ a hlavně poskytovatelem hodnotného zázemí. Být svým dětem důvěrníky se jim asi v této fázi už nepodaří, je ale možné s nimi fungovat v jakémsi tolerančním středu. K tomu je ovšem nutné, aby změnu ve vztahu pochopily obě strany a byly ochotny přistoupit na kompromisní řešení s danými pravidly.

Komplikovanější je práce s rodinou i z důvodu minimálního časového prostoru, prokazatelně efektivnější je tam, kde jsou rodiče vstřícní, vnímaví, konstruktivní, osobně se účastní na komplexním výchovném procesu a chápou pedagogy v DDS, kurátory, popř. psychologa jako spolupracující tým, cítí k nim důvěru a snaží se podle svých možností aktivně zpracovávat jejich postřehy, závěry, rady. Musím ovšem konstatovat, že narůstají případy „dítěte v servisu“ – *cosi se nám porouchalo, vy to spravte – a po měsíci či dvou údiv, že se dítěti v zařízení vlastně líbí, má tu kamarády, pestrou činnost a domů se mu vlastně ani moc nechce*. Lhostejnost, s jakou povinnostně přijímají někteří rodiče dítě na dovolenkový pobyt, je odstrašující a jasně koresponduje plytkost citového zázemí.

Velmi málo nadějná je jakkoli odborně a komplexně vedená péče o děti z větších, sociálně slabých komunit (především rómských), kde jsou patologické sociální vzorce natolik vštípené, že je prakticky nemožné je podstatněji narušit a ovlivnit. Je ovšem pravdou, že těchto dětí k nám přichází stále méně. Je patrné, že v současnosti je preferováno jejich umístění v dětském domově a až v momentě krajního selhání (trestná činnost, vysoká agresivita) se děti dostávají k nám. S tím souvisí i zmiňovaný vyšší počet dětí přemístěných k nám právě z DD.

Silnou motivací pro většinu dětí jsou pobyty v domácím prostředí, je třeba jich i nadále využívat na základě nanejvýš spravedlivého a objektivního posouzení chování dítěte, především dlouhodobě. Stále markantnější je ale model „internátního“ umístění, kdy děti jezdí domů prakticky každý víkend (pokud tím nenaruší rodičovský program) – rodiče se tak uvolňují z každodenních únavných starostí spojených se školní docházkou a trávením mimoškolního času svých dětí (obzvláště u dětí v pubertálním období, kdy je komunikace, především ta povinnostní, pro mnohé rodiny nezvladatelná). Domnívám se, že i v tomto školním roce jsme tuto problematiku řešili vhodným způsobem a v dostatečné míře tak, aby zároveň zůstala funkční instituce ústavní výchovy.

Medikace dětí ve výchovném procesu

Medikace dětí psychofarmaky narůstá, je téměř výjimkou dítě, u nějž není podporována alespoň pozornost ve škole, přidružují se antidepresiva, popř. specifická léčiva. Mnohé absolvovaly jeden či více pobytů v dětských psychiatrických léčebnách. Stále více se i pedagogové dožadují „pilulek na dobré chování“, ale bez vhodných výchovných postupů by mohlo docházet k utlumení vývoje osobnosti dítěte. Je nutné tedy zvažovat ve spolupráci s dětským psychiatrem nutnost, popř. míru medikace. Domnívám se, že v našem zařízení jsou tyto principy zažité a účelně využívány. Několikrát jsme se setkali s úmyslným vysazováním medikace rodiči, pravidelně řešíme tyto úniky ze strany dětí i přímo v zařízení (v některých případech bylo nutné přistoupit k jiným formám podávání léků – tekutou formou nebo rozmělněné – pro účelnou kontrolu). Většina dětí ale chápe tato lékařská opatření jako pomoc, popř. úlevu.

Etoped – OSPOD

Nezbytnou součástí etopedické práce zůstává úzká spolupráce s příslušnými OSPOD, která je takřka u všech dětí na vysoké úrovni, pracovníci důvěrně své klienty znají, mnozí s nimi pracují i v rámci svých programů. Vzhledem k narůstající klientele z materiálně zabezpečených rodin, kde selhává komunikace mezi dítětem a rodičem, je pro nás intervence OSPOD vůči rodině nezbytným spojovacím článkem. Problémem bývá v některých případech nedůvěra v kurátora, pocit, že je pro rodinu represorem a ne pomocníkem. Tento postoj se občas přenáší i na naše zařízení.

Velmi důležitá a přínosná je úloha kurátora v případě podmíněného propuštění dítěte, pravidelně jsme s ním v kontaktu a jeho prostřednictvím sledujeme, jak dítě prospívá v rodině i ve škole. V případě opakovaných nebo výrazných problémů (útěk, agrese apod.) zasahujeme nejprve formou pohovoru v zařízení, nedojde-li k nápravě, je dítě následně přeřazeno do VÚ s maximálním ohledem na vzdálenost od místa bydliště a zvolený učební obor. V odůvodněných případech přistupujeme i k dlouhodobým pobytům dětí s nařízenou ústavní výchovou i v průběhu povinné školní docházky, především pak v posledním ročníku, abychom tak umožnili rodině s průběžnou institucionální dopomocí zvládnout vnitřní problémy a vrátit se k běžnému způsobu života.

Úzká návaznost na OSPOD je v současné době posílena ještě nutností spolupráce ve věci podávání návrhu přemístění dítěte do jiného zařízení. V tomto ohledu jsme se z obou stran potýkali s problémy souvisejícími s neznalostí postupu, lhůt soudních jednání apod.

Návaznost na ukončení povinné školní docházky

Problematická je už samotná legislativa přihlašování na SŠ. Podpisy rodičů na přihlášky, systém zápisových lístků, sociální nezdátost rodičů, v případě „civilních“ škol problém s nižším ročníkem ukončení ZŠ, podprůměrné školní hodnocení, snížené známky z chování – to všechno jsou vršící se překážky v jinak běžné rutině vstupu na SŠ. Často je nutné intervenovat na budoucích SŠ, determinace ústavním zařízením

není zcela odbourána. Proto je v našem zařízení realizace umístění dětí po ukončení povinné školní docházky otázkou prakticky celého školního roku.

I v tomto školním roce jsem řešila u více dětí problém s nejasnou rodinnou situací, kdy rodiče stále otáleli s rozhodnutím, zda umožní svému dítěti navštěvovat školu v místě bydliště, popř. spojenou s internátním ubytováním. V těchto případech bylo nutné současně zabezpečit i přemístění do VÚ nebo DD.

U některých dětí, resp. jejich rodičů, jsem opět ocenila aktivní postoj vůči dalšímu vzdělávání, kdy část nutné agendy zajistili samostatně. Tento přístup je nanejvýš potřebný, je-li v něm zainteresováno i dítě, zvyšuje se tím míra zodpovědnosti a zájmu obou.

Jedná-li se v jakékoli formě o studium na SŠ mimo síť výchovných zařízení, je samozřejmostí, pokud nenastanou zvláštní okolnosti nebo si to rodiče nevyžádají, nevstupovat jako instituce do vztahů směrem ke škole.

Po ukončení povinné školní docházky má dítě umístěné v našem zařízení několik možností. V loňském roce se nevydařila, až na jeden případ, žádná z poskytnutých možností našim absolventům – přechodné umístění, mimořádná dovolenka, prodloužený pobyt v DDS. Z této skutečnosti jsme vycházeli i v opatřeních na další školní rok.

Zrušení (popř. nenařízení) ÚV

Ústavní výchova v tomto školním roce bude s největší pravděpodobností zrušena dvěma chlapci, kteří ukončili povinnou školní docházku, vracejí se do rodiny a budou pokračovat studiem na SOU, v dalším případě je výsledek soudního jednání stanoven až na září 2015 a je těžké odhadnout, zda bude chlapec přemístěn do VÚ nebo mu bude zrušena ÚV.

Přechodné umístění mimo zařízení s výběrem učebního, popř. studijního oboru v místě bydliště

V tomto školním roce jsme u žádného z dětí nepřistoupili k této formě pobytu, a to na základě dlouhodobých zkušeností s letošními absolventy a s přihlédnutím k loňským neúspěchům v mimoústavním prostředí a následným problémům s přemístěním do VÚ.

Prodloužení pobytu v našem zařízení se současným zařazením do učebního, popř. studijního oboru v blízkosti DDÚ (popř. internátní pobyt)

Vzhledem k možnosti vytvoření skupiny dětí (jedná se většinou o děti déle umístěné, dlouhodobě bez zásadních problémů v DDS, s rodinným prostředím nevhodným pro trvalou péči, čtyři chlapci tvořili pevné, fungující jádro rodinné skupiny v předešlých letech) a vhodných prostor ke specifickému režimu (rekonstruovaná bývalá škola) jsme se rozhodli prodloužit pobyt v DDS pěti chlapcům a jedné dívce. Chlapci budou denně dojíždět na různé typy SOU do Liberce, dívka bude fungovat v režimu internátu se střídavými pobyty doma a v DDS.

Přemístění do VÚ (popř. DD) s přihlédnutím k vybranému učebnímu, popř. studijnímu oboru a k místu bydliště

Do VÚ jsme letos přemístili dva chlapce a jednu dívku, jednoho chlapce budeme přemísťovat do jiného zařízení z důvodů nezvladatelného chování mezi mladšími dětmi.

Mimořádná dovolenka

V loňském roce jsme umožnili, ve spolupráci s OSPOD, dvě mimořádné dovolenky pro děti v ZŠ – jeden chlapec se z důvodů vyhraněných výchovných problémů vrátil v druhém pololetí, druhý se bude vracet k 1. 9. 2015.

Formy činnosti s dítětem

Dětem jsou v našem zařízení nabízeny poměrně pestré mimoškolní činnosti, které jim dávají možnost rozvíjet, častokrát teprve objevovat jejich nadání, nabízejí formy trávení volného času během dovolenek i pozdějšího trvalého pobytu mimo zařízení. Vítám úbytek akcí, ve kterých jsou naše děti v rolích pasivních účastníků bez možnosti využití vlastní fantazie, dovedností, potenciálního nadání. Nově se v našem zařízení rozvinula práce s dětmi po muzikální stránce, čímž se doplnil výrazný nedostatek v komplexní činnosti s dětmi.

Naopak proběhlo víc akcí, skupinových i výběrových, jedno i vícedenních, které probíhají mimo zařízení, kde jsou děti pod více či méně skrytým dohledem pedagoga nucené postarat se o základní potřeby. I fyzicky náročnější aktivity outdoorového charakteru – cyklistika, náročnější turistika, vodáctví – jsou rozhodně přínosem k celkovému rozvoji dětí. Osvědčilo se rozšíření těchto aktivit v méně náročné podobě (např. jednodenní výlet, činnost směřovaná k určité dovednosti apod.) pro děti mladší a fyzicky slabé. Zdůrazňuji přítomnost dospělého, protože naše děti jednají podle dosavadních zkušeností a při přílišné volnosti sklouznou k osvědčeným praktikám, tedy momentálnímu uspokojení a požitku.

Během dlouhodobějších pobytů se předpokládá volnočasový program, ovšem vzhledem k existenci výchovných problémů se současným dodržáním základních režimových návyků. Trend vyšší fyzické zátěže, tím i zvyšování psychické odolnosti s sebou přináší příležitost upevňovat sebevědomí nejpřirozenější cestou – „já jsem to dokázal, překonal“. Při výběru dětí na akce zohledňujeme náplň a náročnost, abychom dostáli co možná nejefektivnější míry zátěže.

V etopedické práci se osvědčily z hlediska monitorování dítěte, úrovně jeho vyspělosti, samostatnosti a zodpovědnosti a jeho zařazení v sociální skupině vícedenní pobyty mimo zařízení, kde se vytváří zcela odlišná skupina dětí z různých rodinných skupin. Jedná-li se o pobyty v přírodě nebo sportovně zaměřené, jsou zároveň zkouškou tělesné i duševní síly a vyspělosti. Výborně lze vyzpozorovat spontánní interpersonální reakce, děti předem neznají projevy ostatních a jsou nuceny se v daném prostředí a situaci orientovat.

Dítě v rodinné skupině

Do života a atmosféry rodinných skupin se jasně odráží rodinné zázemí většiny dětí, jejich tendence upoutávat pozornost na sebe, zajistit si svoje pohodlí, upřednostňovat své nároky, zároveň ráda konstatuji, že se víc setkávám s přátelštějšími vztahy mezi dětmi (ne ve všeobecné rovině, spíše dvojice, popř. skupinky), děti mají tendenci se setkávat i mimo zařízení, v době víkendů a prázdnin v rámci dovolenek, setkávají se i vzájemně v rodinách. Rozdílné je ovšem seskupování při příjezdech z víkendů a prázdnin, kdy měly děti snahy využít poslední chvílky před příchodem do DDS a upoutávaly na sebe pozornost veřejnosti nevhodným chováním. Zpřísnili jsme proto podmínky návratu, situace se uklidnila.

Doporučuji ještě více začleňovat činnosti a akce, do kterých se aktivně a s nadějí na osobní úspěch zapojí i děti méně talentované i děti, které jsou ve vnitřní hierarchii na nižších postech. Alternativou, která tu chybí, jsou aktivity, které nastolí zdravou soutěživost podporující náležitost ke skupině. Atmosféra skupiny by tak byla schopná poskytnout i těm nejslabším dětem větší pocit jistoty, který teď hledají většinou u jednotlivých dospělých. Je pravda, že děti k nám přicházejí se stále větší nechtí k jakékoli činnosti vyžadující aktivitu, většina má zažitý vyhraněně pasivní způsob trávení volného času. Průvodní, asociální aktivity (alkohol, cigarety, noční potulky apod.) jsou pro ně samozřejmostí a spontánně se diví, proč jim je dospělí zakazují, vymlouvají.

Je pravda, že děti k nám přicházejí ze stále méně podnětného prostředí rodiny a postupně zjišťují, že náplň volného času je v DDS pestřejší, korigují-li své chování, nepocítují v takové míře ani vázanost ústavem, naopak mají větší prostor k vyjádření svých pocitů a názorů, větší svobodu v projevech a rozhodování. Paradoxně tak docházíme k nárůstu situací, kdy dítě zvolí raději víkendový nebo prázdninový pobyt v rámci DDS, protože doma nemá smysluplnou náplň volného času, často i napojení na původní závadové party ochabuje a dítě tím ztrácí i vrstevnické vazby.

Pedagogická atmosféra

Přetrvávajícím problémem v našem zařízení je nejednotnost pedagogů v přístupu k výchovným pravidlům, vzájemné nerespektování práce druhého a odlišných metod, častá neochota vůči lidské dohodě, netolerance případného dílčího pochybení. Děti jsou velmi vnímavé, nesoulad mezi dospělými zneužívají, tuto atmosféru absorbují a přenášejí do svého chování, hůře přijímají dospělou autoritu všeobecně, jistotu mají jen v té své, tedy skupinovém vychovateli, popř. třídnímu učiteli. Pro další život je tento postoj sociální brzdou.

Nejdůležitějším momentem v práci etopeda v zařízení tohoto typu je úzká spolupráce s ostatními pedagogy, ve výchovném i vzdělávacím úseku. Každá intervence ze strany dítěte či dospělého je přínosem v náhledu na vztahy ve skupině, pravidelná rámcová hodnocení chování a jednání dítěte sjednocují a ucelují náhled na celkový vývoj a umožňují další směřování pedagogického vlivu na něj. Stejně tak se snažím i směrem k pedagogům přenášet zjištěné změny v rodinném prostředí, vztazích, atmosféře, postoje dětí vůči ostatním, jeho obavy, přání apod.

Shrnutí

Na základě zkušeností lze shrnout oblasti činnosti etopeda ve stávajících podmínkách do těchto bodů:

- činnosti vyplývající z povinností etopeda (vstupní rozhovor, zpracování osobní dokumentace, adaptační období, poutěkové rozhovory, posudky na děti pro soudy, OSPOD, PČR apod., výstupní zprávy)
- individuální práce s dětmi směrem k rodině (monitorování vztahů s rodinou, cílená komunikace, kontakty, pokud možno i osobní, zainteresování rodiny na výchovné práci, úzká spolupráce s pracovníky OSPOD)
- individuální práce s dětmi v rámci plánu rozvoje dítěte (adaptace ve skupině a ve škole, vztahy mezi dětmi a k dospělým, úroveň zvládnutí režimového systému)
- spolupráce s výchovným poradcem, rodinou, OSPOD v problematice umístění po ukončení povinné školní docházky
- monitorování chování dítěte umístěného mimo zařízení, pravidelná setkání s rodiči, kontakt se školou a OSPOD
- malá komunitní sezení (rodinná skupina, třída + ped. prac.)
- jedno i vícedenní akce pro děti, které nemají možnost odjíždět na dovolenky mimo zařízení

6. Kontroly a inspekce

(Zápisy kontrol jsou uloženy v archivu ředitele)

V průběhu školního roku 2014/15 proběhly v DDS následující kontroly :

OHS Česká Lípa : březen 2015

OSSZ Česká Lípa : 10.-11.6.2015

Kontrolované období od 1.8.2012 - 30.4.2015. Za kontrolované období byl zjištěn nedoplatek pojistného ve výši 1260,- Kč. Dlužné pojistné bylo uhrazeno na základě předpisu OSSZ dne 30.7.2015.

V ostatních oblastech kontroly: plnění povinností v nemocenském pojištění, plnění povinností v oblasti důchodového pojištění, závady zjištěny nebyly.

Ministerstvo financí - Odbor 17 : 4.-30.6.2015

Kontrola hospodaření s veřejnými prostředky v letech 2012 - 2013. V kontrolovaném období byly zjištěny dílčí nedostatky v zadávání veřejných zakázek a účtování odpisů.

Vnitřní kontroly DDS probíhaly dle aktuálního plánu kontrol a hospitací.

7. Závěrečné hodnocení

V uplynulém školním roce jsme zaznamenali obrat v přístupu soudů v nařizování ústavní výchovy a předběžných opatření pro děti v krizových situacích. Po zhruba dvou letech jsme se dostali do situace, kdy jsme byli nuceni odmítnout žádosti o umístění dětí s důvodu aktuální maximálně využití kapacity dětského domova se školou. V červnu letošního roku se po kompletní rekonstrukci bývalé školní budovy podařilo zkolaudovat současnou třetí ubytovnu pro jednu rodinnou skupinu, nyní složenou s dětí dojíždějících do „civilních“ učilišť v Liberci. Mezi základní výchovně-edukační cíle DDS patří základní vzdělávání dětí, vedení k respektování autorit a pravidel, podpora zdravých návyků chování, smysluplné trávení volného času a postupná resocializace se snahou znovunavázání vztahových příbuzenských a rodinných vazeb. Mezi výchovné pilíře DDS Hamr na Jezeře nadále patří sportovní aktivity, důkazem toho jsou obhájená první místa v celorepublikových sportovních olympiádách dívek i chlapců. Dále mezi prioritní činnosti patří pobyty v přírodě se snahou vedení dětí k samostatnosti a samoobslužnosti, v pozadí nezůstávají činnosti v oblastech hudební, dramatické a výtvarné. Vzdělávání i výchova se musí vždy přizpůsobovat aktuální klientele s přihlédnutím zdravotního a duševního stavu dětí při respektování velké škály handicapů. V přístupu vedení a práce s pracovním kolektivem je kladen důraz na udržování a podporu kolegiálních vazeb, pozitivního přístupu a pracovní atmosféry. Stále jsme odhodláni vynakládat maximálně možné úsilí v náhradní rodinné péči pro umístěné děti v DDS Hamr na Jezeře. Další informace, včetně fotodokumentace lze vyhledat na webových stránkách DDS.